

การปรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดลอมสำหรับ
ระบบขนส่งสาธารณะ(รถไฟ)เพื่อคนพิการ
กรณีศึกษา : สถานีรถไฟสามเสน

อธิเบบทยาการ
จาก
.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชางานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2546

๖พ
๖๖๒๔๖
๒๕๔๖
ผ.๒

ISBN 974-04-2842-8
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การปรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับระบบขนส่งสาธารณะ(รถไฟ)เพื่อคนพิการ กรณีศึกษา : สถานีรถไฟสามเสน (ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL ADAPTATION OF THE RAILWAY PUBLIC TRANSPORTATION SYSTEM FOR ACCESSIBILITY OF PERSONS WITH DISABILITIES CASE STUDY: SAMSEN RAILWAY STATION).

จุฑาธิป นมะตร์ 4136402 RSR/S/M ๕๕๖

ศศ.ม. (งานบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พูนพิศ อมาตยกุล,M.A., มณฑิธร บุญตัน,M.A. , ศักดิ์ชัย ขวงตระกูล , M.ARCH.

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน การเดินทางโดยใช้ระบบขนส่งสาธารณะถือได้ว่าเป็นทางเลือกลำดับต้น ๆ ของคนทั่วไป สำหรับคนพิการไทยยังไม่สามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะได้โดยสะดวก มีอุปสรรคทั้งตัวอาคารสถานีและยานพาหนะที่ใช้สำหรับเดินทาง รถไฟซึ่งเป็นหนึ่งในระบบขนส่งสาธารณะที่คนไทยนิยมในการเดินทางระยะทางไกล แต่ทั้งอาคารสถานีและสิ่งแวดล้อม รวมถึงขบวนรถไฟโดยสารยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการที่จะสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของสถานีรถไฟสามเสนรวมถึงรถไฟโดยสาร ทั้งการวิเคราะห์สภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งจะช่วยให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตอิสระได้

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดกับคนพิการทางการเคลื่อนไหว เนื่องจากสถานี ๓ มีระดับที่ต่างกันอยู่หลายแห่ง อีกทั้งระดับพื้นชานชลาที่ระดับพื้นรถไฟโดยสารมีความแตกต่างกันมาก ส่วนอาคารต่าง ๆ ของสถานี ๓ ทั้งสองฝั่งมีปัญหาด้านการให้บริการ เช่น มีที่จำหน่ายตั๋วและห้องน้ำอยู่เพียงฝั่งเดียว เป็นต้น ส่วนคนพิการทางสายตาและคนพิการทางการได้ยินมีปัญหาในการใช้อาคารและรถไฟโดยสาร กล่าวคือ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม เช่น ข้อมูลการเดินทาง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบปรับปรุงงานสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของสถานีรถไฟสามเสน และแบบเสนอแนะการปรับรถไฟโดยสารให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ รวมถึงมีแนวทางเสนอแนะการให้บริการเมื่อมีคนพิการเข้ามาใช้บริการรถไฟ เพื่อให้เกิดมาตรฐานเบื้องต้นแก่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับปรุงสถานีรถไฟทุกแห่งให้คนพิการเข้าถึงได้ เพื่อให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตอิสระได้อย่างแท้จริง

ARCHITECTURAL AND ENVIRONMENTAL ADAPTATION OF THE RAILWAY PUBLIC TRANSPORTATION SYSTEM FOR ACCESSIBILITY OF PERSONS WITH DISABILITIES : CASE STUDY: SAMSEN RAILWAY STATION

JUTHATIP NAMATRA 4136402 RSRS/M

M.A. (REHABILITATION SERVICE FOR PERSONS WITH DISABILITIES)

THESIS ADVISORS: POONPIT AMATYAKUL, Ph.D , MONTHIAN BUNTAN , M.A., SAKCHAI YUANGTRAKUL , M.ARCH

ABSTRACT

At the present time, the public mass transportation system is one of the very first choices which will be used by most people when they desire to go somewhere. However, Thai disabled people still have problems in terms of having accessibility to the public mass transportation system. There are barriers which include the station and vehicles. The Railway system is one of the favorite Thai transportation systems for travelling long distances but its stations, platforms, bogies, and also its environment still have no architectural accessibility technology to serve and help disabled people to access to its services. Therefore, this research's main objective is to study the architectural characteristics and environment of the "Sam-Sen" train station in order to analyze existing problems and to suggest alternative solutions to adapted the station and also give disabled people more accessibility to all services.

According to the research's results, persons with mobility impairment are the biggest group of disabled people that have problems using the service at Sam-Sen train station, because the station itself has a lot of different floor levels. Its platforms and train-car entrance has a big amount of level differentiation and also it has ticket box offices and rest room on only one side of the platform. Also, the blind and persons with hearing impairment have problems in that other necessary devices such as an accessible public information system are not yet installed.

The researcher has introduced an adapted architectural and environmental design of the Sam-Sen train station and an alternative train-car design which is accessible for disabled people as well as and proper service guidelines to serve disabled people correctly, which will help to set a general service standard up.

As this research has been done, the researcher suggests that all train stations have to be adapted in order to serve disabled people more suitably and that will finally give them a full independent living.